HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ואלו ואלו אין מטמאין. לעיל גזור דהו דגבן טומאה: **ואלו ואלו מחלוקת.** שפיליגו שני מטמא משקין להיות תחלה כדתנן (לעיל דף לד.) כל הפוסל את התרומה דהיינו שני מטמא משקין ועושה אותן תחלה חוץ מן הטבול יום: **תחלה.** לרשון לטמא שני והשני שלישי: **חוץ ממשקה שהוא אב הטומאה.** כגון שלשה מעיונות הזב המנויין במס' נדה בפרק שם הנדה (דף נד:) שהן אב הטומאה לטמא אדם וכלים וזבו ורוקו ומימי רגליו ושכבת זרעו של כל אדם דיליפין מרוק דכתיב (ויקרא טו) וכי ירוק הזב מה רוק שהוא מתעגל ומתפשף יחד ומחבר כך יוצא לף כל שהוא מתעגל ויוצא ומשקין מחבירס יוצאין ממנו שהיא אב הטומאה לפי שהיא מתעגלים ויוצאין כרוק ולעז הן למעת עינו שם מגפתו וחלב הפשה: **ארץ.** כגון מימי רגליו של ארץ הנמצאים בשלפוחית שלו: **הכי** גרסינן **מאי נהו קנין ארץ וזב וחמורין מת.** מת חמור הוא שהוא מבי מכות הטומאה: **לף קנין ארץ וחמורין וכ.** אבל משקה המת שהוריס חוץ מדמו שהוא מטמא מן התורה כדכתיב (במדבר ו) על נפש מת: **מאי שנא זב דגזור רבנן.** מיהא טומאה מתחלה[ב] במשקין שהיא אב הטומאה[ג] מעיונות ומאי שנא מת דלף גזור: **זב.** לפי שהוא חי לף בדילי אינשי ועוד שהיא ניכר לכל: **אמר רבי יהודה כו'.** לקמיה מפרש טעמיה: **תגפייס.** כותבי בית המטיטה. ולשון תגפייס כמו תגפי[ד] המיס[ה] גדותיה: **אבל כסה דם הנפש כו'.** ומלף מחלוקת הן רבנן סבדי כוליה בעי כסוי ולרבי יהודה אפילו דם הנפש לף בעי כסוי מלף מקמו דלקמני דלם הניחו פטור מלכסות ואפילו הוא דם הנפש ובלבד שיהא שם דם אחר ולרבנן שמעון בן גמליאל דם הנפש כוליה בעי כסוי: **רבנן סבדי דמו של דמו.** משמע: **מתני' מרסית.** שחיקת מרסיס: **מגופה.** שעל פי חבית: **גמ' מיבעי ליה לצריך ולא לצריך.** לליטנא קמא לחמר אין לריך קרי חול הדק ומותר אפי' נמי בכלל אין לריך הוא ומותר ולליטנא בתרא דקרי חול הגם ומסור כל שאריך לכותשו אפי' נמי בכלל לריך לכותשו הוא וחול הגם שמו ומסור: **דמיפריך ליפרוכי.** ניד: **נעורת.** מריסט"ן שמנערין מן הפשתן: נסורת

ואלו ואלו אין מטמאין ושאר כל הטמאין בין קלין בין חמורין משקין היוצאין מהן כמשקה הנוגע בהן ואלו ואלו תחלה חוץ מן המשקה שהוא אב הטומאה מאי קלין ומאי חמורין מאי לאו קלין שרץ וזב וחמורין מת [א]לא קלין שרץ וחמורין זב מאי שנא זב דגזרו ביה רבנן ומאי שנא מת דלא גזרו ביה רבנן זב דלא בדילי אינשי מיניה גזרו ביה רבנן [ב]מת דבדילי אינשי מיניה לא גזרו ביה רבנן: דם הניתז ושעל הסכין [וכו']: תנו רבנן וכסהו מלמד שדם הניתז ושעל הסכין חייב לכסות דמו של חבירו אימתי בזמן שאין שם דם אלא הוא אבל יש שם דם שלא הוא פטור מלכסות תניא אידך וכסהו מלמד שכל דמו חייב לכסות מכאן אמרו דם הניתז ושעל אנפיים חייב לכסות אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים שלא כסה דם הנפש אבל כסה דם הנפש פטור מלכסות במאי קא מיפלגי רבנן סברי דמו כל דמו ר' יהודה סבר דמו ואפילו מקצת דמו ורשב"ג סבר דמו המיוחד: **מתני'** במה מכסין ובמה אין מכסין [ג]מכסין בזבל הדק ובחול הדק בסיד ובחרסית ובלבנה ובמגופה שבתשין אבל אין מכסין לא בזבל הגס ולא בחול הגס ולא בלבנה ובמגופה שלא כתשין ולא יכפה עליו את הכלי כלל אמר רשב"ג [ד]דבר שמגדל בו צמחים מכסין בו ושאינו מגדל צמחים אין מכסין בו: **גמ'** היכי דמי חול הדק אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן כל שאין היוצר צריך לכתשו ואיכא דמתני לה אסיפא אבל אין מכסין לא בזבל הגס ולא בחול הגס היכי דמי חול הגס אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן כל שהיוצר צריך לכתשו מאי בינייהו איכא בינייהו דצריך ולא צריך דמיפריך איפרוכי: תנו רבנן וכסהו יכול יכסנו באבנים או יכפה עליו את הכלי תלמוד לומר בעפר ואין לי אלא עפר מנין לרבות זבל הדק וחול הדק [ה]ושחיקת אבנים ושחיקת חרסית ונעורת פשתן דקה ונסורת

בטבול יום הוי שני ומטמא את הקדשים לעשות רביעי והכא קתני אלו ואלו אין מטמאין והך משקה טבול יום על כרחך כחזו לומר להתם אמת מדקתני בסיפא התם ואם נפל מרוקה או מדם טהרה שלה על ככר של תרומה טהור וקתמר עלה בגמרא כדתנן משקה טבול יום הוי שני ומטמא את הקדשים לעשות רביעי והכא קתני אלו ואלו אין מטמאין ולא מני נמי למימר דמיירי הכא במשקין דמולין שנעשו על טהרת הקדש דתורת מולין גמורין יש להם כחזו לומר לתפילו נועצת במים לא פסלי והכא קתני אין מטמאין קדשים אבל מיפסל פסלי מלא במשקין תרומה מייירי והא דקתני ואלו ואלו אין מטמאין היינו אין מטמאים קדש אבל תרומה מיפסל נמי לא פסלי כדתנן התם נפל מרוקה או מדם טהרה על ככר של תרומה טהור ור"ת דהכא משמע דטבול יום מטמא משקה לקדשים לעשות רביעי בקדש ואם כן היכי נעביד למימר בפ"ק דפסחים (דף יד.) גבי הא דהוסיף רבי עקיבא ואמר מימיהם של כהנים לא נמנעו מלהדליק את השמן שנפסל בטבול יום להדליק בגר שנטמא בטמא מת ומוקי לה הש"ס בגר כלי מתכות דהוה כחלל חרב ואפי' לכתות הטומאה והיינו דמוסיף רבי עקיבא ופריך ונוקמא בכלי חרס ומאי הוסיף לאילו התם היינו הא דרבי חנינא לאמר לא נמנעו לשרוף הבשר טמא וטמא והכא שמן שנפסל בטבול יום פסול ואע"ג דמאי קרי פסול לשמן שנפסל בטבול יום הא לאמר הכא לפוסל קדש וי"ל דהכי קאמר התם שזה טמא למינו לקדש וזה פוסל בתרומה שהוא מינו ועוד נראה להכא ומתניתין דנקה כאשה שאול לאמרי[ו] טבול יום תחלה לקדש ורבי עקיבא לפסחים כרבנן דמעילה (דף ח:) דטבול יום לפילו קדש לא מטמא אלא פוסל לתנן תפוח העוף מועלין בה משהוקדשה נמלקה הוכשרה ליפסל בטבול יום ודייק ליפסל אין לטמוי לא מני רבנן היא כו' ודהדיא תניא בפרק[ו] (כסס דף פט.) דרבי עקיבא כדרבנן הוסיף רבי עקיבא הסולת והקטרת והלבונה והגחלים שאם נגע בטבול יום במקצתן פסל את כולן משמע דקדוק פסל אבל מטמא לא: **רבנן** סברי דמו כל דמו. ומ"ג לאמרינן בפרק זה בורר (סנהדרין דף פה.) לאימתי דרבי יהודה דאמר שותפות עובד כוכבים מייב בשבורה[ז] לכן נראה שאין לומר שהרשות נלא מה שהש"ס מדמה כי היא דתמולה מקלת בתוליס דמדמה בפרק אלמנה נזונית (כתובות נז:) לפלוגתא דמקלת כף כל כף היה ענין אחד דכשנתמעטו בתוליה ונשארו מקצתן כאילו נשארו כולן וכן כף אחת בכתובתה כשנשאר מקלתה יש לה מזונות כאילו נשאר כולה אבל אם (ב) מקלת שה דפליגי רבי אלישוד ורבנן[ח] ופלוגתא דרבי יהודה בן בתירא ורבנן בכל נפש[ט] וחמש ולא חני חמשה[י] וחמשה בקר ולא חמשה חלקי בקר[כ] אין למומחה יחד ועוד יש לומר לא מקשה דרבי יהודה מדרבי יהודה דבכורות להתם דווקא משמע ליה בכור כוליה בכור דקרי משמעות משמעי בסתם בהמות דכולה דישראל בבהמת ישראל ג"כ משום דכתיב כל בכור דישראל משמע כוליה דישראל כדאמר בפרק מלות חליפה (יבמות דף קכ.) דישראל עד שיהא תמיו ותמו מישראל[ל]:

חרסית. פי' בקונטרס במרובה (ב"ק דף פט.) לפנה כתושה וה"ג לומר כן דלכל חציב תרוייהו וכלן פי' בקונטרס חרסית שחיקת חרסין וגם על זה קשה דבריית' בגמרא חציב תרוייהו: **כל** דבר המגדל **צמחים בו'.** נלו לפלוגי אתא אלא לעשות כלל לדבר ואם תאמר והא חרסית אין מגדל צמחים דתניא בתוספתא (שם) לאמר קיימא לי חרסית לליכא הנאה ואומר ר"ת לעשום מגדל וליכא הנאה מינה דקאמר היינו אלינו ומיהו כדי נפילה ואין רואין מן המדבר[ט] דקאמר אם חרסית היא פירותיה רזין דהא קאמר נמי ואם נזרעה היא פירותיה שמנים וגומעה נלו בר זרעים היא כדקאמרינן בהלו עובדין (פסחים דף מז:) אלא כעין חרסית וכעין גומעה קאמר:

שחיקת

מסורת הש"ס

ג) [ל"ל אמר ד"ה הכי גרסינן], ג) [טומאת מתלה רש"ס], ג) [ל"ל כמו מעיונות], ד) [עי' ב"ב נט:], ה) [בסוגיה כט: ובמעילה ח. ובגיטין עג:], ו) [ל"ל לעיל לו"ד דף יט.], ז) [לעיל עט:], ח) [סנהדרין עח.], ט) [ב"ק עג:], י) [ועי"ע תוס' מנחות יג: ד"ה ר' שבר ובו' חול הדק. עיין שו"ת מ"ע סימן קפ]:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה איבא בגייהו ובו' חול הדק. עיין שו"ת מ"ע סימן קפ:

הגהות הב"ח

(ב) תוס' ד"ה ורבי יהודה וכו' לכן נראה. נ"ב עיין בפרק שור שנגח דף מ' ופ' מזבח הכפרים דף ס"ו: (ג) בא"ד אבל שם לפלוגי ואפי' מקלת שם לפלוגי ביה רבי אלישוד:

עין משפט נר מצוה

לט א מיי' פ"י מהלכות טומאת מגעות הטומאה הלכה ד:

ב [מיי' פ"ג מהלכות טומאת מת הלכה ג]:

מ ג ד ה מיי' פי"ד מהלכות שחיטה הלכה יא יב סמג עשין סד טוש"ע י"ד סימן כח סעיף כג:

לעזי רש"י

ארישט"א. נעורת.

שיטה מקובצת

ב) כמו אגפי אמת המים גדותיה: ג) תימה דבפ"ק דבכורות סברתם הפוכה. נ"ב עי' תוס' מנחות דף יא ע"ב:

רבינו גרשום

ואלו ואלו אין מטמאין דטבול יום פוסל ואינו מטמא בין תרומה ובין קדש ושאר כל הטמאין בין קלין כו' כלומר בין שרץ ובין מת משקין היוצאין ממנו כמשקין הנוגע בהן ואלו ואלו תחלה לטומאה ומשקי' הנוגע במת אע"פ שהמת אבי אבות הטומאה המשקים אינו אלא תחלה חוץ מן המשקין שהוא אב הטומאה כלומר שכבת זרעו: ושעל אנפים. אגפי שחיטה. ובלבינה ובמגופה שכתשין כלומר לבינה שעושין מן עפר מגופה של כלי חרס: איכא ביניהו צריך ולא צריך לריישא יפה לכסות כיון דמיפרכא מעצמה לסיפא דא' כל שהיוצר צריך לכתשו אין מכסין בו והאי כל כמה דלא מיפרכא צריך לכתשו קרינן ביה ואין מכסין. ושחיקת חרשין בלומר כלי חרש וחרסית עפר לבן ומעורה באבנים דקין ומורסן רע מסובין: